

Csongrádi leletek.

Csongrád városától délnyugatra, a szegedi országút mellett fekszik a Geda-halom. A halom szomszédságában, attól 3—400 méternyire, Csizmadia Ferenc tulajdonát képező partos részen van a lelőhely. A tulajdonos itt a terület egy részét szőlő alá fordította, s ez alkalommal sírokat találtak. Jelentették Lajos János tanítónak, aki a leletek jelentékeny részét megmentette és a leletkörülményeket megfigyelte. 1942. április 9-én a Régiségtudományi Intézetnek jelentette, hogy tölgfakoporsós temetkezést talált.

Erre a hírre alulírott április 11—12-én a lelőhelyen próbaásatást végzett, amelynek eredményeként feltárt egy szarmatakori feldúlt sírt, egy csontváz és egy urnás koravaskori temetkezést és három Árpád-kori sírt. A területen eddig feltárt sírok száma 45, ebből az előbb említett hamvasztásos és csontváz temetkezés talán a koravaskori préskíta körbe tartozik. Erre mutat a csontváz sár mellékleteként előkerült csont zablapálea. Három sír kora a Kr. u. 150—250 közti időre tehető, s különösen figyelemreméltó, hogy kettőben a provinciák területén otthonos téglasíroknak a helyi viszonyokhoz alkalmazott formájával találkozunk. Az ú. n. Raktárreuten feltett temető sírjai között is van a téglából épített koporsónak ilyen fajtája. A tetőformára rakott téglasírra gondo-

lok, amelyet itt az Alföldön fából készítettek.¹

A temető többi 40 sírja Árpád-kori. A sírok leletanyagában három réteget lehetett különválasztani. Egy réteg a szláv őslakósságot képviseli, a második a honfoglaló magyarságé, a harmadik a normann befolyást igazolja. A sírokhoz legközelebb áll a keceli lelet, s ennek kora (Kr. u. XI. század) a mi sírjainkra is elfogadható.²

A leleteknek egy másik csoportját szintén Lajos János tanító mentette meg. A lelőhely Csongrádtól nyugatra (10,5 km), Tanya 854 sz. alatt lakó id. Csipai János földműves tulajdonát képező birtokon van. Feltártak itt hét sírt, amelyek a szarmatakor utolsó, III—IV. század fordulójával kezdődő szakaszába tartoznak. Ez alkalommal sikerült pontosan megfigyelni a szarmatakori temetkezésnek azt a formáját, amikor a csontváz fölé helyezték, vaskapcsokkal összefogott, vastagabb deszkákkal borították be a halottat.

Mindkét leletesoport részletes ismertetése a *Folia Archaeologica* 1943. évi kötetében jelenik meg.

Dr. Párducz Mihály.

¹ Hampel József, Aquincumi temetők. Budapest Régiségei, III. 1891. 56. l. II. 5. ábra, 51—75. l.

² Fettich Nándor, A honfoglaló magyarság fémművészete. Arch. Hung. XXI. Budapest. 1937. 104—107. l.

Funde in Csongrád.

Südwestlich der Stadt Csongrád, bei der Szegeder Landstrasse, liegt Gedahalom (Hügel). In der Nachbarschaft dessen, in einer Entfernung von 3—4 M liegt der Fundort, wo man an Gräber

stieß. Die Funde wurden dem Lehrer János Lajos gemeldet, der den grössten Teil deren rettete und die Fundumstände beobachtete. Er meldete dann das Auffinden eines aus Eiche

befertigten Sarges am 9. April 1942. dem Arch. Institut.

Nach dieser Nachricht begann Unterfertigte am 11. und 12. Probegrabungen an der Fundstelle und fand daselbst ein gestörtes Grab der Sarmatenzeit, ein Skelettengrab und ein Urnengrab der Früheisenzeit und drei Gräber der Árpádenzeit.

Die Zahl der bisher ausgegrabenen Gräber des Gebietes macht 45 aus, zwei davon gehören in die Praeskythenzeit (die oben erwähnten Brandgräber und Skelettengräber). Die Beigabe des Skelettengrabes, ein Gebissbruchstück aus Knochen, weist darauf hin.

Die Zeit drei Gräber kann zwischen 150–250 n. Chr. gelegt werden, und es ist höchst beachtenswert, dass wir uns hier bei zwei Gräbern mit einem bisher unbekanntem Brauch der Leichenbestattung begegnen, nämlich mit den römischen Ziegelgräbern, die den lokalen Verhältnissen angepasst, aus Eichenstangen gebaut sind. Unter den Gräbern des Gräberfeldes Raktárrét finden wir den Gebrauch des Ziegelgrabes, der als Vorbild angesehen werden kann. Ich denke an das dachförmig gebaute Ziegelgrab, welches hier an der ungarischen Tiefebene aus Holz zusammengestellt ist.¹

¹ József Hampel, Die Gräberfelder in Aquincum. Budapest Régiségei, III. 1891. S. 56. Abb. II. 5., S. 51–75.

Die übrigen 40 Gräber stammen aus der Árpádenzeit. Im Fundmaterial der Gräber konnten wir drei Schichten unterscheiden. Eine Schicht vertritt die slavische Ureinwohnerschaft, die zweite gehört dem landnehmenden Ungarentum an, die dritte rechtfertigt den Normanneneinfluss. Zu diesen Gräbern steht der Keceler Fund am nächsten und dessen Zeit (XI. Jahrhundert n. Chr.) ist auch für unsere Gräber gültig.²

Eine andere Fundgruppe rettete ebenfalls der Lehrer János Lajos, deren Fundort westlich von Ósongrád (10.5 Km.) in der Farm des Bauern János Csipai liegt. Hier wurden sieben Gräber ausgegraben, welche in die letzte Periode der Sarmatenzeit gehören, die bei dem Wendepunkt der III–IV. Jahrhunderte beginnt. Es ist nun gelungen, die Form der sarmatenzeitlichen Leichenbestattung jetzt genauer zu beachten, wo die Leichen mit dickeren Brettern bedeckt waren und diese hielten Eisenklammern zusammen.

Die ausführliche Besprechung beider Gruppen wird im Band 1943. der Folia Archaeologica erscheinen.

Dr. Mihály Párducz.

² Nándor Fettich, Die Metallkunst der landnehmenden Ungarn. Archaeologia Hungarica, XXI. t. Textband, S. 259–262.

Szarmatakori telep és Árpád-kori temető Hódmezővásárhely-Kopáncson.

Hódmezővásárhely-Kopáncs nevű határrészeiben (10. dűlő), kiemelkedő partos vonulaton van Szent János tanyája. A part az egykori Gyűlő ér medrét kíséri. A tanyának a dűlő felé eső részén szőlő alá forgatták a

földet, s ez alkalommal szarmatakori sírokhoz tartozó leletek (gyöngyök, bronzkarperecek, kerámia) kerültek elő. Az 1931-ben végrehajtott próbaásatás során szarmatakori telep néhány gődrét találtak meg, továbbá öt, ki-